

Tone Smolej
Filozofska fakulteta, Ljubljana
DOI: 10.4312/SSJLK.57.89-97

Prvih deset slovenskih doktoric filozofije

Prispevek obravnava prvih deset slovenskih doktoric filozofije, ki so med letoma 1911 in 1925 na podlagi disertacije promovirale na filozofskih fakultetah v Pragi, na Dunaju, v Gradcu in Ljubljani.

slovenske znanstvenice, filozofska fakulteta, doktorska disertacija

The paper deals with the first ten female Slovene doctors of philosophy, who between 1911 and 1925 defended a doctoral thesis to receive their doctoral titles at faculties of arts in Prague, Vienna, Graz and Ljubljana.

Slovene female academics, faculty of arts, doctoral thesis

Uvod¹

V osemdesetih letih 18. stoletja je cesar Jožef II. želel poenotiti univerzitetni študij, zato je najprej ukinil magistrsko stopnjo, nato pa kot nepotrebno formalnost še bakalavreat in uvedel – danes bi rekli – enoviti študij filozofije, ki ga je kandidat zaključil s tremi rigorozi (iz matematike, filozofije in zgodovine), s čimer si je pridobil naziv doktor filozofije. Šele v sedemdesetih letih 19. stoletja sta filozofska in teološka fakulteta kot pogoj za doktorsko čast – poleg dveh opravljenih rigorozov (na filozofski, npr. iz stroke in filozofije) – zahtevali tudi doktorsko disertacijo. Na pravni in medicinski fakulteti pa so ostali le pri rigorozih. Doktorat je bil tedaj zaključek dodiplomskega (osemsemestrskega) študija, šele v drugi polovici dvajsetih let se je na ljubljanski univerzi doktorska disertacija pisala po opravljenih diplomskih izpitihi. Na filozofskih fakultetah so v stari Avstriji (in v Sloveniji do 1950) poleg filozofije, zgodovine in jezikoslovja poučevali tudi matematiko in naravoslovne vede. Po doktoratu so tudi naravoslovci dobili naziv doktor filozofije.

Medtem ko so lahko na Univerzi v Zürichu ženske (dolgo sicer le tuje državljanke) študirale od leta 1863, pa so minila več kot tri desetletja, da so tudi v Avstro-Ogrski pripustili študentke na visoko šolo (Heindl 1993: 17). Prvi korak je bila nostrifikacija v tujini pridobljenih medicinskih diplom, a v nasprotju z moškimi kandidati so morale ženske še enkrat opraviti vse rigoroze. Potem ko je (ponovno) opravila vse izpite, je bila 2. aprila 1897 na dunajski univerzi za prvo avstrijsko doktorico medicine promovirana baronica Gabriele Possaner, ki je del mladosti preživela na ljubljanskem tivolskem gradu. Le teden dni poprej je minister za bogočastje in uk vsem polnoletnim dekletom z avstrijskim državljanstvom in opravljeno maturo dovolil študij na filozofskih

¹ Seznam je sestavljen s pomočjo podatkov, zbranih v projektu Zgodovina doktorskih disertacij slovenskih kandidatov v avstro-ogrski monarhiji (1872–1918), ki ga je financirala ARRS. Dopolnjen pa je z *Bibliografijo doktorskih disertacij univerze Jožeta Kokoleta*. Zahvaljujem se dr. Andreasu Golobu (Univerzitetni arhiv v Gradcu), dr. Martinu G. Enneju (Univerzitetni arhiv na Dunaju), Tatjani Dekleva (Arhivsko muzejska služba UL), Nevenki Korpič (Muzej Ormož) in Martinu Grumu (Inštitut za kulturno zgodovino ZRC SAZU) za številne dodatne podatke.

fakultetah. Tri leta pozneje so se študentke lahko vpisale na medicinske fakultete (Brandhauer-Schöffmann 1993: 65). Pravna fakulteta je študentkam svoja vrata odprla šele leta 1919, Evangeličansko-teološka štiri leta pozneje, Katoliško-teološka pa šele po drugi svetovni vojni (Heindl 1993: 17–18).²

Leta 1897 so se na Filozofsko fakulteto na Dunaju lahko redno vpisale le tri slušateljice, ena izmed njih je bila Elise Richter, poznejša prva privatna docentka romanske filologije. Mnoge druge pa so morale najprej opraviti maturo. Profesorji so se stežka privadili na nove slušateljice, na klasični filologiji so bile zadrege ob razlagi spolnega življenja Grkov, arheologom je bilo neprijetno interpretirati podobe na vazah, zgodovinarji pa so pred mešanim občinstvom s težavami opisovali življenje v srednjem veku (Brandhauer-Schöffmann 1993: 65–67). Kakorkoli že, 3. 5. 1900 je bila na dunajski univerzi promovirana prva doktorica filozofije grofica Gabriele von Wartensleben, ki je sicer klasično filologijo študirala v tujini, prva Slovenka ji je sledila čez štirinajst let.

Na Filozofski fakulteti Univerze Karla in Franca v Gradcu pa je bila drugačna situacija. Dve študentki sta se pritožili zoologu Ludwigu Graffu, da ju ne jemlje resno, saj naj bi jima na izpitu postavljaj prelahka vprašanja (Murko 1951: 156–157). Leta 1902 so tudi v Gradcu dobili prvo doktorico filozofije, zgodovinarico Seraphine Puchleitner, ki je doktorirala iz Ilirskih provinc in pozneje do prevrata poučevala v Mariboru. Alojzija Štebi (1926: 226) je zapisala, da je v Gradcu leta 1906 kot prva promovirala Marianne Urbas. Ker je Tržačanka, ki je večino šolanja preživela v Gradcu, v rubriko materni jezik med študijem vestno vpisovala nemščina, bi jo težko imeli za prvo slovensko doktorico filozofije.

Leta 1900 je na češki Univerzi Karla in Ferdinanda v Pragi kot prva doktorica filozofije promovirala matematičarka Marie Fabiánová (Havránek 1997: 194), enajst let pozneje ji je sledila tudi prva Slovenka – kemičarka Ana Jenko.

1 Ana Jenko

Ana Jenko se je rodila leta 1885 v Ljubljani v zelo izobraženi rusofilski družini zdravnika Ludvika Jenka. Njena starejša sestra Eleonora je leta 1907 končala študij medicine na ženski univerzi v Sankt Peterburgu in postala prva slovenska zdravnica. Da so priznali njeno rusko diplomu, je morala leta 1921 v Zagrebu opraviti še nekaj izpitov (Štebi 1926: 226–227). Tudi šest let mlajša Ana, ki je gimnazijo kot privatistka obiskovala v Ljubljani, je s študijem začela v ruski prestolnici, nato pa se je leta 1906 kot izredna študentka vpisala na Filozofsko fakulteto Univerze Karla in Ferdinanda v Pragi, zadnjih pet semestrov je že lahko študirala redno. Teoretično in fizikalno kemijo je poslušala pri Bohuslavu Braunerju, ki je prijateljaval z Dimitrijem Ivanovičem Mendelejevom. Bohumil Kužma, poznejši rektor Masarykove univerze v Brnu, pa ji je predaval anorgansko kemijo. Poleg te stroke je imela predavanja še iz mineralogije, eksperimentalne fizike ter matematike. Pri slavnem Františku Drtini je poslušala predavanja iz zgodovine filozofije. Po petih letih študija je Jenkova napisala doktorsko disertacijo o določanju in ločbi kislin: jantarne, jabolčne in vinske. Po

² Ljubljanska univerza je bila od vsega začetka (z izjemo teološke fakultete) odprta tudi slušateljicam. Le leta 1919 je medicinska fakulteta predlagala *numerus clausus*, saj je ocenila, da je vpisanih 24 kandidatov preveč. Predlog, da ne bi sprejeli premožnejših, ki morejo študirati v inozemstvu, tujih državljanov in žensk, je univerzitetni svet zavrnil (Mikuž 1969: 65–66).

rigorozih iz kemije in fizike oziroma filozofije je bila 22. 7. **1911** promovirana kot prva slovenska doktorica filozofije. Pred njo je bilo na praški univerzi promoviranih le trinajst doktoric filozofije.³ Naslednje leto se je poročila s svojim profesorjem Janom Stanislavom Štěrba-Böhmmom, ki ji je predaval zgodovino kemije, sicer pa je del študija preživel na pariški Sorboni, kjer je poslušal predavanja Henrija Becquerela, Pierra Curieja in Marie Skłodowska-Curie. Ana je z možem sodelovala pri raziskavi skandija, s katerim se je sicer ukvarjal tudi njun sin Jan Petr, ki je doktoriral iz kemije leta 1937. Ana je umrla 22. 7. 1936, kot je zapisal njen soprog v osmrtnici, točno četrto stoletja po svoji promociji⁴ (Perdih 2018a).

2 Angela Piskernik

Angela Piskernik se je rodila leta 1886 v Lobniku pri Železni Kapli v kmečki družini. Po končanem učiteljsčju pri celovških uršulinkah je nekaj časa poučevala v Celovcu, hkrati pa se je pripravljala na gimnazijsko maturo, ki jo je opravila na graški gimnaziji leta 1909. V prvih semestrih je na dunajski filozofski fakulteti študirala matematiko in fiziko, nato se je posvetila botaniki, ki jo je tedaj ob biologiji in zoologiji predaval Richard Wettstein. Pri Hansu Molischu je poslušala anatomijo in fiziologijo rastlin. V predmetniku je imela še mineralogijo (Friedrich Becke) in geologijo (Franz Sueß). V predzadnjem semestru je poslušala še zgodovino nemške književnosti ter slovansko filologijo. Med študijem se je izobraževala tudi na pomorski zoološki postaji v Trstu. Leta 1914 je spisala doktorsko disertacijo o plasmodermi pri mahovih, ki je bila objavljena v *Österreichische botanische Zeitschrift*, kar je pomemben milnik v zgodovini naših znanstvenic. Po rigorozu iz botanike z zoologijo, ki ga je opravila z odliko, je bila 23. 11. **1914** promovirana za doktorico filozofije. Pred njo je od leta 1900 iz botanike na Dunaju doktoriralo 20 doktorandk.⁵ Aprila 1917 se je zaposlila v Deželnem muzeju v Ljubljani. Po veliki vojni je bila zelo dejavna v predplebiscitni propagandi na Koroškem in očarala celo generala Maistra, sicer pa je bila tudi predsednica Slovenske krščanske ženske zveze. Leta 1926 je končno postala profesorica na realni oziroma klasični gimnaziji v Ljubljani. Nikoli se ni poročila, a je veljala za muzo nekaterih umetnostnih zgodovinarjev. Med drugo svetovno vojno je sodelovala z OF, zaradi česar so jo novembra 1943 aretirali in poslali v koncentracijsko taborišče Ravensbrück, kjer je postala številka 26.069. V taborišču so jo pestile bolezni, zato je bila skoraj že odbrana za usmrnitev. Po vojni je postala ravnateljica Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, v akademskem letu 1946/47 pa je bila izvoljena za honorarno predavateljico splošne botanike na ljubljanski univerzi, kjer je poleg predavanj vodila mikroskopske anatomske vaje. V jeseni življenja je postala prva poklicna referentka za varstvo narave in na tem mestu dosegla zaščito slapa Savica ter številnih redkih rastlin in ogroženih živalskih vrst. Tik pred smrtjo je na Univerzi Friderika Viljema v Bonnu dobila Van Tienhovenovo nagrado za zasluge pri ustanovitvi Triglavskega narodnega parka. Umrla je leta 1967 v Ljubljani (Stergar, Žunkovič 2018).

³ Glej *Disertace Pražské university (1882–1953)*. Praha: Universita Karlova, 1963.

⁴ Arhiv Karlove univerze. Personalna mapa J. S. Štěrba-Böhma.

⁵ Glej *Verzeichnis über die seit dem Jahre 1872 an der philosophischen Fakultät der Universität in Wien eingereichten und approbierten Dissertationen. Band III*. Wien: Dekanat der philosophischen Fakultät, 1936.

3 Ljudmila Štrekelj

Ljudmila Štrekelj se je rodila leta 1893 na Dunaju v družini Karla Štreklja. Njena mama, angleška guvernanta, ki jo je oče spoznal kot vzgojitelj pri grofu Colloredo-Mansfeldu (Murko 1951: 133), je umrla teden dni po porodu (Kropej 2001: 52). Štrekelj je bil tedaj urednik slovenske izdaje Državnega zakonika in privatni docent na dunajski univerzi. Ko je bil imenovan za izrednega profesorja slovanske filologije, se je družina leta 1897 preselila v Gradec, kjer je Ljudmila najprej leta 1911 končala dekliški licej, dve leti pozneje pa je maturirala. Po maturi se je vpisala na graško filozofsko fakulteto, kjer je poslušala Adolfa Bauerja (antika), Johanna Losertha (srednji vek), Heinricha Srbika (novi vek) in Karla Uhlirza (avstrijska zgodovina). Zanimivo, da je v rubriko materni jezik vpisovala nemščino, kar je razumljivo, saj bil to občevalni jezik družine Štrekelj. Šele proti koncu študija je nemščino zamenjala slovenščina. Leta 1918 je končala doktorsko disertacijo *Gospodstvo Ostrovnica. Prispevek k zgodovini Savinjske doline* in bila po rigorozih 11. 5. **1918** promovirana za doktorico filozofije. Istega leta se je poročila s Pavlom Strmškom, ki je v Gradcu študiral slavistiko in zgodovino ter promoviral s tezo o orožju v jugoslovanski epiki. Pozneje je objavljajl gradivo iz tastove zapuščine. Strmšek je bil med obema vojnama gimnazijski profesor v Mariboru in Celju, med okupacijo pa je bil izseljen v Srbijo, o njegovi ženi – prvi slovenski doktorici s področja humanistike – pa nimamo podatkov. Umrla je leta 1969 v Celju.

4 Milena Perušek

Milena Perušek se je rodila leta 1893 v družini Rajka Peruška, ki je študiral klasično filologijo in slavistiko v Gradcu, se udeležil okupacije Bosne in bil eden prvih profesorjev novoustanovljene sarajevske realne gimnazije. Milena je kot privatistka obiskovala gimnazijo, ki jo je končala z zrelostnim izpitom, nato pa se je jeseni 1914 vpisala na dunajsko filozofsko fakulteto, kjer je pri Guidu Goldschmiedtu najprej študirala kemijo, nato pa pri Hansu Molischu botaniko ter pri Karlu Grobenu zoologijo. Franz Sueß ji je predaval geologijo, Friedrich Becke pa mineralogijo. V prvem semestru je vpisala tudi več predmetov pri znamenitih predstavnikih dunajske umetnostnozgodovinske šole. Med študijem ji je umrl oče, ki je kot upokojenec živel na Dunaju. Leta 1919 je spisala doktorsko disertacijo o kopičenju mangana v membranah vodnih rastlinah in bila po rigorozu iz botanike z zoologijo 11. 7. **1919** promovirana za doktorico filozofije. Ker je med prvo svetovno vojno na dunajski filozofski fakulteti promoviralo znatno število botaničark (skoraj dvakrat več kot botanikov), je Peruškova 54. doktorica s tega naravoslovnega področja.⁶ Nekaj semestrov je končala tudi na Visoki šoli za kulturo tal. Po vrnitvi je bila eno leto asistentka na Agronomski-gozdarski fakulteti v Zagrebu, septembra 1921 pa je bila imenovana za asistentko na Kmetijski poskusni in kontrolni postaji in tako postala prva slovenska fitopatologinja. V tem času se je znanstveno ukvarjala z glivami. Na začetku tridesetih let je opustila državno službo in se umaknila na svojo graščino pri gradu Gracarjev turn. Podedovala jo je po materi, ki je izvirala iz rodovine Rudež. Njeni predniki so se zanimali za etnologijo in bili pomembni mecenji slovenske književnosti, zlasti Janeza Trdine. Leta 1963 se je Milena poročila s slavnim arhitektom Ivanom Vurnikom, ki jo je ljubil že v mladosti, in se preselila v Radovljico. Umrla je leta 1978 (Maček, Kramberger 2018).

⁶ Prav tam.

5 Melita Pivec

Melita Pivec se je rodila leta 1894 v Ljubljani premožni Dunajčanki Anni Huber in očetu Ruperu, ki je služboval pri c. kr. vojaški mornarici, kjer je napredoval vse do generalnega komisarja, kar ustreza činu kontraadmirala. Del šolanja je zaradi očetove službe preživela v Pulju, del pa na Dunaju, kjer se je šolala na dekliškem liceju. Slovenščino so jo poučevali domači učitelji, npr. Karel Oštir, poznejši dekan filozofske fakultete. Na univerzi je najprej izredno študirala jezike in književnosti (med njenimi profesorji je bil tudi slavni Meyer-Lübke), nato pa zlasti zgodovino. Wilhelm Kubitschek ji je predaval rimsko, Alfons Dopsch srednjeveško, August Fournier pa sodobno avstrijsko zgodovino. Ko je po opravljeni maturi leta 1916 postala redna študentka, je vpisala več predmetov pri Oswaldu Redlichu, profesorju za pomožne zgodovinske vede, ki ji je predaval osnove historiografije. Posebej zanimivo je, da je med letoma 1918 in 1919 kot ena prvih Slovenk vpisala več predmetov na Katoliško-teološki fakulteti, ki je bila sicer ženskam še dolgo zaprta. Pri Theodorju Innitzerju, poznejšem dunajskem kardinalu iz časa anšlusa, je poslušala novo zavezo, pri patru Konstantinu krščansko pravno zgodovino, pri prelatu Ignazu Seipelu, poznejšem večkratnem avstrijskem kanclerju, pa je imela seminar iz moralne teologije. Poleti 1919 je oddala svojo doktorsko disertacijo o pokristjanjevanju in cerkveni organizaciji v vzhodnih alpskih deželah od 4. do 10. stoletja. Po rigorozih je bila 21. 7. **1919** promovirana kot doktorica filozofije, druga s področja humanistike. Po vrnitvi v Ljubljano je vpisala še dva semestra na novoustanovljeni ljubljanski univerzi. Leta 1920 se je kljub ravnateljevim zadržkom zaposlila v Državni knjižnici. Dve leti pozneje je dobila štipendijo katoliškega komiteja za študij v Parizu, kjer se je poglobljala v gospodarsko zgodovino in sčasoma še v francoščini napisala disertacijo o gospodarskem življenju Ilirskih provinc (1809–1813). Vmes se je poročila s Francetom Steletom, profesorjem umetnostne zgodovine, s katerim sta imela hčerko in sina. Po upokojitvi je postala sodelavka SAZU. Umrla je leta 1973 (Žigon 2018).

6 Ana Mayer

Ana Mayer se je rodila leta 1895 na gradu Lože pri Vipavi v družini posestnika Karla Mayerja. Po končanem dekliškem liceju je morala opraviti še maturo na realni gimnaziji. Jeseni 1914 se je vpisala na dunajsko filozofsko fakulteto, kjer je pri Guidu Goldschmiedtu in Wilhelmu Schlenku poslušala kemijo, pri Ernstu Lecherju pa eksperimentalno fiziko. Imela je tudi predavanja iz radioaktivnosti, elektrokemije in kemične termodinamike. Ker po prvi svetovni vojni ni dobila prepustnice za Avstrijo, je svoje raziskave nadaljevala v Ljubljani in pod mentorstvom Maksa Samca spisala doktorsko disertacijo o učinkovanju formalina na škrob. Po opravljenih rigorozih je bila 15. 7. **1920** promovirana kot prva doktorica filozofije v zgodovini ljubljanske univerze. Kratek čas je delovala kot asistentka za kemijo, nato pa se je poročila z Evgenom Kanskim, predstojnikom Inštituta za fiziologijo in poznejšim večkratnim dekanom Medicinske fakultete. S soprogom je v Podgradu pri Zalogu ustanovila kemično tovarno Dr. A. Kansky, kjer so izdelovali topila za industrijo lakov, eter za narkoze in druge farmacevtske izdelke. Nemški okupator je tovarno zasegel, po vojni pa je bila nacionalizirana. Evgen Kansky je bil upokojen, Ana pa je učila kemijo na Srednji tehnični šoli. Njuni trije otroci so delali univerzitetno kariero: Aleksej je bil profesor na medicinski fakulteti v Zagrebu, Evgen profesor kemije na ljubljanski univerzi, hčerka Nuša pa lektorica. Ana je umrla leta 1962 (Perdih 2018b).

7 Marijana Zalaznik

Marijana Zalaznik se je rodila 1899 v Pulju c. kr. višjemu poštnemu uradniku Viktorju Zalazniku. Po maturi na tržaški gimnaziji se je leta 1917 vpisala na Univerzo Karla in Franca v Gradcu, kjer je pri Konradu Zwiezinu poslušala predavanja o minezengerjih ter Pesmi o Nibelungih, pri Bernhardtu Seuffertu pa Lessinga ter nemško liriko 18. stoletja. Dva semestra je nato opravila na dunajski univerzi, kjer je pri Josephu Seemüllerju imela predavanja iz historične slovnice, pri Waltherju Brechtu pa iz zgodovine nemške književnosti, nadaljevala je tudi s študijem francoščine. Decembra 1919 je bila med prvimi enajstimi študentkami Filozofske fakultete v Ljubljani. Ko je v letnem semestru 1920 začel predavati Jakob Kelemina, je postala prva ljubljanska študentka germanistike. Iz tega področja je tudi kot prva doktorirala, in sicer z delom *Razprava o fonetski naravi nekaterih starovisokonemških glasov*. Po rigorozih je bila 18. 9. 1922 promovirana za doktorico filozofije. Po študiju je nekaj časa poučevala nemščino na ljubljanskem liceju, nato pa je vstopila v red loretanskih sester. Po pripravah v Angliji je leta 1930 odšla v Indijo. Najprej je poučevala v Patni, nato je postala ravnateljica različnih gimnazij, nazadnje v Kanpurju, kjer je bila odgovorna za 1000 dijakinj. V tem severnoindijskem mestu v zvezni državi Utar Pradeš je leta 1982 tudi umrla (Šlibar 2020: 40–41).

8 Alma Sodnik

Alma Sodnik se je rodila leta 1896 v družini trgovskega poslovodje Urbana Zupanca. Kot privatistka je obiskovala humanistično gimnazijo, ki jo je leta 1915 končala z odličnim zrelostnim izpitom. Naslednje leto se je poročila z Alojzijem Sodnikom, profesorjem na srednji tehniški šoli. Leta 1917 se jima je rodil sin, ki je dve leti pozneje umrl zaradi neozdravljive bolezni, kar je bil, po njenih lastnih izjavah, povod, da se je vpisala kot ena prvih študentk na pravkar ustanovljeno ljubljansko filozofsko fakulteto. Najverjetneje je bila navzoča na prvem predavanju Frana Ramovša. V letnem semestru 1920 se je ob slavistiki preusmerila v filozofijo, ki jo je tedaj predaval karizmatični, le šest let starejši profesor France Veber, pri katerem je poslušala analitično psihologijo, etiko, estetiko in spoznavno teorijo. Vladimir Bartol, eden od njenih študijskih kolegov, je v njej odkril ideal ženske, »vedno stremeče za čisto resnico«. Ko je zapisal, da je eden od važnih motivov za njeno idealno stremenje predvsem, da preraste svojega moža profesorja,⁷ je prišla do izraza pisateljeva notorična mizoginija. Leta 1923 je oddala doktorsko disertacijo *Psihološka analiza akcenta* in bila po rigorozih iz filozofije in slovanske filologije 22. 12. 1923 promovirana za doktorico filozofije. Bila je prva, ki je celoten študij končala v Ljubljani. Po smrti asistenta Klementa Juga je Veber prosil rektorja, naj v filozofskem seminarju »doseže imenovanje ge. A. Sodnikove za asistentinjo«⁸ – očitno zgodnja uporaba nove besede, ki se ni prijela.⁹ V tridesetih letih so kadrovske težave reševali privatni docenti, ki so bili zaposleni zunaj fakultete, a so imeli ustrezno kvalifikacijo in leta 1932 je ta naziv dobila tudi Sodnikova, ki je ob Vebru predavala zlasti zgodovino

7 V. Bartol. Beležnica. NUK Rz Ms 2005. Inv. št. 15/72 (mapa 18).

8 F. Veber: Nedatirano pismo F. Kidriču. Kidričeva zapuščina. Korespondenca 4/1. SAZU.

9 Andrej Perdih z Inštituta Frana Ramovša mi je posredoval podatek, da se je izraz *asistentinja* pojavil že v šestdesetih letih 19. stoletja najprej kot cerkvena funkcija, nato pa kot zdravnikova pomočnica. Proti koncu stoletja se je začela uporabljati beseda *asistentka*, ki je prevladala.

filozofije. Specializirala se je tudi za zgodovino slovenske filozofije in pisala o Jožefu Misleju in Matiji Hvaletu. Leta 1934 se je udeležila pariškega kongresa, ki je bil sklican ob tristoletnici objave *Razprave o metodi* Renéja Descartesa, ki je bil eden njenih najljubših filozofov. Ko je bil Veber takoj po vojni odstranjen s fakultete, je postala predstojnica filozofskega seminarja, leta 1946 pa prva izredna profesorica v zgodovini filozofske fakultete. Poleti 1951 je bila izvoljena za »rednega profesorja za filozofijo«, ženskih oblik tedaj niso uporabljali.¹⁰ Leto dni pozneje je bila izvoljena za dekana filozofske fakultete. Ta oblika se je v zapisniku uporabljala ves čas njenega dekanovanja (akademsko leto 1952/53). Bila je prva ženska, ki je v Jugoslaviji dosegla to čast. Umrla je leta 1965 (Jerman 1975).

9 Vera Vabič

Vera Vabič se je rodila leta 1899 na Runču pri Ormožu nadučitelju Franu Vabiču, ki napisal priročnik o ptičjih krmilnicah in valilnicah. Po maturi se je leta 1919 vpisala na filozofsko fakulteto, kjer je pri Ljudmilu Hauptmannu in Nikoli Radojčiću študirala zlasti zgodovino. Po koncu študija je napisala disertacijo *Odnosaji med Srbijo in Avstrijo od leta 1807 do 1810* in bila promovirana 27. 6. 1925, nato pa je bila suplentka na I. državni gimnaziji v Ljubljani. O njenem poznejšem delovanju ni podatkov.

10 Helena Tominšek

Helena Tominšek se je rodila leta 1900 v Ljubljani v družini znanega profesorja Josipa Tominška. Maturo je leta 1918 opravila na mariborski gimnaziji, kjer je bil njen oče tedaj ravnatelj. Tominšek je sinove podpiral do konca študija, hčerke pa samo do konca srednje šole. Jeseni leta 1918 se je vpisala na Filozofsko fakulteto Univerze Karla in Franca v Gradcu, kjer je ujela še zadnja predavanja Rajka Nahtigala. Drugače pa je pri Konradu Zwierzini poslušala historično gramatiko nemškega jezika in pri Bernhardtju Seuffertu zgodovino nemške literature. Ob tem je poslušala tudi klasično filologijo in pri Walterju Schmidtu kulture v bronasti dobi ter Rimljane v Avstriji. Za področje doktorske disertacije si je izbrala arheologijo, in sicer prazgodovinske ostanke na Pohorju, v Slovenskih goricah in na Ptujskem polju. Po rigorozih je bila 14. 10. 1925 promovirana. Po strokovnem izpitu iz slovenščine, nemščine in češčine, ki ga je opravila v Zagrebu, je poučevala na gimnaziji v Mariboru, leta 1932 se je poročila z Bogomirjem Stupanom, profesorjem zgodovine. Med okupacijo sta bila pregnana v Srbijo. Po vojni se je vrnila v Maribor, leta 1952 pa je bila imenovana za ravnateljico današnje viške gimnazije v Ljubljani, sestavila je tudi nemško berilo. Leta 1959 je postala lektorica za nemški jezik, leto dni pozneje pa še predavateljica nemške književnosti na Filozofski fakulteti. Leta 1968 je izdala univerzitetni učbenik *Nemška književnost*. Umrla je leta 1992 v Ljubljani (Janko 2007; Kramberger, Samide 2018).

¹⁰ Beseda *profesorica* se je po podatkih A. Perdiha v akademskem smislu pojavila že zgodaj. Takole so poročale *Novice* leta 1855: »Slavno gledišno igravko Rachel v Parizu je minister notranjih oprav za *profesorico* govorstva (deklamacije) izvolil. Slava ženstvu!«

- MAČEK, Jože, KRAMBERGER, Petra, 2018: Milena Perušek (1893–1978), die erste slowenische Phytopathologin. Petra Kramberger, Irena Samide, Tanja Žigon (ur.): *Frauen, die Studieren, sind gefährlich. Ausgewählte Porträts slowenischer Frauen der Intelligenz*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 87–105.
- MIKUŽ, Metod, 1969: Gradivo za zgodovino univerze v letih 1919–1945. *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. 53–92.
- MURKO, Matija, 1951: *Spomini*. Ljubljana: Slovenska matica.
- PERDIH, Franc, 2018a: Ana Štěrba-Böhm, geb. Jenko (1885–1936), die erste slowenische Doktorin der Philosophie. Petra Kramberger, Irena Samide, Tanja Žigon (ur.): *Frauen, die Studieren, sind gefährlich. Ausgewählte Porträts slowenischer Frauen der Intelligenz*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 39–55.
- PERDIH, Franc, 2018b: Ana Mayer Kansky (1895–1962), die erste promovierte an der slowenischen Universität. Petra Kramberger, Irena Samide, Tanja Žigon (ur.): *Frauen, die Studieren, sind gefährlich. Ausgewählte Porträts slowenischer Frauen der Intelligenz*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 107–125.
- STERGAR, Janez, ŽUNKOVIČ, Igor, 2018: Die Botanikerin Angela Piskernik (1886–1967), die erste slowenische Doktorin der Philosophie an der Wiener Universität. Petra Kramberger, Irena Samide, Tanja Žigon (ur.): *Frauen, die Studieren, sind gefährlich. Ausgewählte Porträts slowenischer Frauen der Intelligenz*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 57–86.
- ŠLIBAR, Neva, 2020: Vzpon in padec germanske filologije na Univerzi v Ljubljani – od 1919 do 1949. *100 let germanistike na Slovenskem*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 13–101.
- ŠTEBI, Alojzija, 1926: Slovenska žena v raznih poklicih. *Slovenska žena*. Trst: Edinost. 224–232.
- TICHY, Marina, 1993: Soziale Herkunft, Elternhaus und Vorbildung der Studentinnen. *Frauenbewegung und Studentinnen. »Durch Erkenntnis zu Freiheit und Glück ...« Frauen an der Universität Wien (ab 1897)*. Wien: WUV-Universitätsverlag. 93–107.
- ŽIGON, Tanja, 2018: Melitta Pivec-Stele (1894–1973), die erste Slowenin mit zwei Dokortiteln. Petra Kramberger, Irena Samide, Tanja Žigon (ur.): *Frauen, die Studieren, sind gefährlich. Ausgewählte Porträts slowenischer Frauen der Intelligenz*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 131–170.